

Szűgyi Zoltán

Anno

Huszonharmadik nap

A NAP

kel: 7 22

nyugszik: 16 30

A HOLD

kel: 10 33

nyugszik: 23 26

Már-már felkiáltott a meglepetéstől, de sikerült uralkodnia magán, és végül meg se pisz-szent.

*milyen sokan vannak
és milyen könnyesen
pedig fagy rendszeren
még ha nem is úgy mint régen*

*amikor tömegek éltették
Mátyást a befagyott Dunán
Garay meg át is ment a jégen
Budáról Pestre*

*akár Csaplár nagyapám
– az ifjú huszár –
nem sokkal a háború után
lovasszánnal a Tiszán*

*másnap történt a baleset
amikor a jegyző a szép lovával odalett
a ló patája alatt beszakadt a folyó jege
s elsodorta őket az ár*

Kicsodák ezek teveled?

Hetvenhatodik nap

A NAP

kel: 5 55
nyugszik: 17 51

A HOLD

kel: 5 54
nyugszik: 17 31

ÚJHOLD: 19 57

A HOLD FÖLDKÖZELBEN: 22 ÓRAKOR

Cikcakkban futott egy kicsit, majd csigavonalban haladt tovább.

– Öreg bátyám szerint a legvacakabb szilvapálinkát is megneemesíti az eperfa donga – mondja Simon, pálinkát töltögetve poharainkba, amikor Robi és Fodor is megérkezett –, ez meg igazi eper!

A nyáron főzte Anti barátom, pihent már eleget.

Nemrégiben bontottuk meg a Barátunkkal, aki egyik este egyszerre csak betoppant, és elég szépen elidőzött, azt hiszem, megint büntudatát próbálta csillapítani.

Jófajta.

Amolyan békebeli.

Ej, de sok eperfa volt a negyvenezer holdas ültetővényen! És majd minden gyereknek volt selyemhernyója. Jóformán minden második ház padlása sercegett a faluban. Még a medveszövő lepke hernyójánál is gyorsabban lekopasztottuk az eperfákat az utcákban. Aztán mentünk tovább a levélért, mind kijjebb és kijjebb, az út menti fasorokon végig, egészen az ültetővényesig, de oda már azért merészkedtünk be.

Anti pálinkája mindig ezekre az időkre emlékeztet. Jófajta!

Nem nagyon értem Barátunkat. Mintha végképp elveszítette volna maga alatt a talajt.

Ritkán látni józannak.

Állítólag nem nagyon vált szót senkivel, a kocsmában is csak megáll a sanknál, úgy iszik. Hiába invitálják, nem ül le senkihez, ne kelljen beszélgetnie.

Évát pedig folyton megállítja, amikor csak találkoznak. Felőlem kérdezgeti, és kínálkozik, hogy jöjjön hozzám látogatóba. Éva nem győz kimenekíteni. De olykor, ha sok van már benne, egyszerűen szó szerint rám tör.

Nem haragszom rá, de azonkívül, hogy a saját lelkiismerete elől nem menekülhet, más nem mondhatok neki.

Mert mi csak tegnapiak vagyunk, és semmit nem tudunk.

Nyolcvanhetedik nap

A NAP

kel: 5 33

nyugszik: 18 07

A HOLD

kel: 14 02

nyugszik: 3 50

Öklével megdörzsölte a szemét.

*néhány gránátalma fekszik a földön
kördíszes kerek tányérok a falon
két galamb
két jól látható helyen
fönt és lent
vázák
szerte
test nélküli női fejek
középtájon olajágak
szám szerint kilenc
ide-oda szállnak
lebegnek
az ifjak a heverőn hevernek
fejükön koszorú
mindenféle rojt bojt szalag
lábakon álló
nagy borvegyítő edényekből isznak
hatalmas tálakból falatoznak
egyikük épp leteszi a lantot
de a másik nem hagyja abba
a kettős fuvolán tovább játszik
azt hinném víg mulatozás folyik
afféle igazi férfilakoma
ám tort ülnek
látom
ott virrasztanak velük együtt
levetve madártestüket
az ősi lelkek*

Írd meg, amiket láttál!

Kilencvennegyedik nap

A NAP

kel: 5 19
nyugszik: 18 17

A HOLD

kel: 21 06
nyugszik: 6 55

Amikor végre csend lett, igazának tudatában annyit mondott csak, biztosan jól emlékszem.

Anyámnak mindig szívesen segítettem a kertben, mert munka közben nagyon jól el tudunk beszélgetni, mókázni.

Különösen a tavaszi veteményezéseket kedveltem.

Míg ő a palántákat dugdosgatta az apám által előző nap felásott, frissiben elgereblyezett földbe, én elheveredtem a naptól kellemesen felmelegedett, apró göröngyös talajon, és hol behunyt szemmel, hol a meggyfa kinyúló ágai szűrte napsugarak árnyjátékától hunyorogva hallgattam gyermekkori történeteit, vagy magam is halkán dúdolgattam próbáltam kíséрни:

*lá-tom az é-le-tem, nem i-gen gyö-nyörű,
el-her-vadt or-cá-mon
foly-do-gál a köny-nyű
sír-ja-tok sze-me-im, hull-ja-tok köny-nye-im,
gyak-ran áz-tas-sá-tok
el-her-vadt or-cá-im
ne-kem ne vét-se-tek, mert én ár-va va-gyok,
i-de-gen or-szá-gon
csak e-gye-dül va-gyok
fú-vom az é-ne-ke-t, de nem jó-ked-ve-m-ből,
csak a bú fú-tas-sa
szo-mo-rú szí-ve-m-ből*

*fúdd el, jó szél, fúdd el, hosz-szú út-nak po-rát,
hosz-szú út-nak po-rát, az én szí-ve-m bú-ját*

Emeld föl csak szemeidet észak felé.

Százharmincnegyedik nap

A NAP

kel: 4 10
nyugszik: 19 12

A HOLD

kel: 3 57
nyugszik: 7 49

Ült csak, s nem tudott megbékélni a gondolattal, akármit is beszéltek.

*nem múlik el nem és nem
nem múlik el
gyötör az álom
hiába várom
ébrednék már vagy szűnne meg
újra és újra széles kardokkal
vagdalkozva vágat csak felénk
a két szpáhi
az egyik anyám felé sújt
a másik kezemnél fogva tép ki
öleléséből
s ránt fel magához
fel a lovára
és én majd meghalok félelmemben
de a rémülettől alétan is hallom
az utánunk kétségbeesetten futó
anyám
eszélős sikolyát:
– fiam! kisfiam!
és a katona előredőlő mellkasától
a ló sörényére bukva
hátralesve látom:
összerogy anyám teste
szívét megszakítja
a fájdalom*

Ostorcsattogás, kerékörgés zaja; dobogó ló, robogó szekér.

Száznegyvenharmadik nap

A NAP

kel: 3 59
nyugszik: 19 23

A HOLD

kel: 11 43
nyugszik: 0 56

A nádason innen megállt.

Hétfői vagy csütörtöki nap lehetett, mert az adai és környékbeli tiszai halászok minden héten ekkor húzták a hálót, hogy a keddi és pénteki piaci napokra, reggelre mindig friss hallal töltsék fel a halasbódékat.

Unokatestvéremmel mentünk le a Tiszára horgászni.

Csupán egy-egy pecabotot meg néhány gilisztát vittünk, mert igazából inkább az áradás után meghódított szigeteinket akartuk leellenőrizni. És tovább megerősítgetni a víz hordalékából építgetett várunkat, de azért, gondoltuk, a botokat is érdemes arra az időre bevetni.

Szigeteink közül jó néhány már félszigetté változott, de a legnagyobb, melyen a vár is állt, még megvolt. Még mindig csakis vízen át lehetett megközelíteni.

Nekiünk volt egy, a töltésoldalban végződő csőszkunyhó mellé rejtett, pléhvel borított hatalmas deszkánk, mely egykor a kompfenek része lehetett, azt használtuk csónak helyett.

Bedobáltuk csalijainkat, és nekiláttunk a fennakadt uszadékfák begyűjtéséhez.

Úgy telt el a délután, hogy észre sem vettük.

A várunk egészen komoly lett, magasított, kétszintes védelmi lehetőséggel.

Halat egyet sem fogtunk.

Amikor azonban hazafelé indulva láttuk, hogy nem messze szigetünktől, a homokos részen a halászok éppen a partra vonszolják a hallal teli hatalmas hálókat, mellettük elvonulóban úgy ügyeskedtünk, hogy mindkettőnknek sikerült néhány szép példányt a halászhalókból kiemelniünk.

Amit én vittem haza, anyám meg is sütötte vacsorára, de nem ízlett annyira, mint máskor, és a szép fogásért szóló dicséret is igen sokáig bántott.

Elestem ugyan, de felkelek.

Százötvenegyedik nap

A NAP

kel: 3 52
nyugszik: 19 31

A HOLD

kel: 19 55
nyugszik: 4 37

Döbbsenten állt a könyvespolc mellett, a hírtől keserű lett szájában a falat.

*előbb a Jókai összes tizenhetedik és tizenkilencedik köteteinek gerinceibe
majd Arany bőrkötésébe hatoltak a golyók*

*Josika Miklóst Berzsenyit Balassi Bálintot Vörösmartyt Csokonait Petőfit
a Pallas és a Tolnai Lexikont teljesen kilyuggatták a lövedékek*

*orosz katonák lövöldöztek így
az egész falat beborító könyvespolcra
puskával
pisztollyal
vaktában
s a végén egyikük egy géppisztolysorozatot is leadott*

*ha a könyvek mögött bújt volna meg a magyar honvéd
biztosan eltalálják*

*a szüleivel Nišben élő Maja adai nagyanyja ezt mindig elmesélte
amikor a könyvespolchoz közelített valaki a Tisza-parti villájukban*

Látok egy repülő könyvet.

Háromszázharmincegyedik nap

A NAP

kel: 7 05
nyugszik: 15 58

A HOLD

kel: 20 22
nyugszik: 10 54

Lapozott egyet.

*medve lennék az ég fia?
hatalmas állat?
szarvas róka farkas hód vagy hattyú ló?
királyi mezőkön járva beszakad a lábam
az ég boltozatába
alászállok a mélybe
egészen le a földre
hol egy földből kifordult fa gödrében
mohos gyökerek között megbújva
pihenek meg kissé végre
de gallytetőm megbontja
vadászok kutyáinak hada
s fejszés emberek
arasznyi dárdanyilakkal törnek rám
kurjantanak hármat aztán négyet
szurkos fenyő mézgájától illatos
füstös házba visznek
fényes posztóba
díszes selyembe ültetnek
megvárják
hogyan eltöltsem a rám szabott éjjeleket
majd valahol a távolban
egy erdei tisztáson
az ég és föld közé helyeznek
ott lebegek
s teli torokból is hangtalan hangon
anyámért kiáltozom*

Embernek fia, adj találós mesét és mondj példabeszédet.

Háromszázharmincötödik nap

A NAP

kel: 7 10
nyugszik: 15 56

A HOLD

kel: –
nyugszik: 13 06

Kettőbe hajtotta a takarót.

Csaplár nagyanyáméknál a disznótort azért vártam leginkább, mert olyankor két éjjel is náluk aludhattam, a kuckóban.

Unokatestvérem meg a kemencepadkán.

Már az előző nap délutánján berendezkedtünk, hogy az esti fokhagymatisztítás, borstörés, mák- és diódarálás és még ezer apró dolog után azonnal lefekhessünk.

Virradat előtt akartunk kelni, nagyapának segíteni az udvarra kikészített katlan mihamarabbi alágyújtásában, mert a víznek fornia kellett az üstben, mire apámék és a többiek megérkeztek.

Keresztapám, anyám középső nővérének férje volt a böllér. Ács létére ő ölte le sorra minden évben ilyen idő tájt a disznókat az egész rokonságnak.

A család férfiai, nagyapával együtt, öten voltak, ittak egy-két pohárával a pálinkából, majd kihajtották a disznót az ólból, pillanatok alatt lefogták, s keresztapám már döfte is disznóölő kését a disznó torkába.

Jobban szerettük, amikor még szalmával pörzsöltek, mert nekünk is volt kitüzünk, de keresztapám hamarosan beszerzett egy pörkölőgépet, melyet vékonyra hasogatott fával kellett megrakni, s az oldalán levő hajtókarral lehetett szabályozni a végén kicsapódó lángot.

A tálba szedett vérből nagyanyám öröshagymás zsíron sütött reggelit.

Egész nap kinn voltunk a sürgés-forgásban. Játszottunk, de mindig akadt valami segítenivaló is. Csak délután mentük be a konyhába, ahol az asszonyok már a pecsenyét, hurkát, kolbászt és a kalácsokat sütötték.

A vacsora utáni kártyázást, danolászást azonban én már csak a kuckóból figyeltem – azt sem nagyon sokáig.

Ettek, ittak és vigadtak.

Háromszázharminckilencedik nap

A NAP

kel: 7 15
nyugszik: 15 54

A HOLD

kel: 3 37
nyugszik: 14 40

Felnézett a padláslyukon kitűzött fekete zászlóra.

– Lemék a fődre, tegyetek le a fődre! – mondogatta még nemrég.

Ám, aki született, annak meg is kell halnia.

A jó halottnak már nincsen semmi baja.

Az órát megállítják. A tükröket letakarják. A tüzet eloltják.

A halottat felravatalozzák a tisztaszobában, az asztal helyén.

Nem fekete gyászruhába öltöztetik, mert az a tisztítóhelyen sokáig éget.

A fehér ruhának viszont örülnek az angyalok.

Jó cipőket húznak lábaira, hogy bírja a mennybe ívelő híd töviseit.

Derekát átkötik pántlikával, ha a Paradicsomba jut, tudja hová rakni a virágot, amit szed.

A koporsóba rozmaringot is tesznek.

A ravatalnál meggyújtják a gyertyát, mely éjjel-nappal ég. Elfújni nem szabad.

A lélekváltság harangja még csak a haldoklást, a hírharang már a halált jelentette be.

Kettőt csendített most, merthogy asszony volt.

Pedig egyik szomszéd sem látta feltűnni a kuvikot és huhukolni a környéken:

Halálmadár, halálmadár szállott a ház falára,

Meghal innen, meghal innen valaki nemsokára.

Nem láttak vakondtúrást a ház kapuja előtt.

Sem fehér galambot, sem károkozó hollót átszállni a házon.

Nem kapart nagy gödröt szűkülve a kutya kinn az udvaron.

Nem mondták, hogy elrepedt volna magától pohár sem, benn az asztalon.

Nem ropogtak a bútorok.

Hiába, akiben a halál nyila van, meghal nemsokára.

És végül mindnyájunkat eltakar az anyaföld.

Itt van a bölcsesség.